

KRIJN DIRKSE; VORMMAKER

door Kees Faas

Het gebeurt wel eens dat een pijpvormmaker zijn initialen op een pijpekop zichtbaar laat worden. Een voorbeeld van dergelijke 'reklame' kan men vinden in het boek van F.H.W.Friederich op bladzijde 123, waar de letters OYE onder het portret van Maria Theresia betrekking hebben op de vormmaker Van Ooyen (1). Op de pijp van afb.1a,b is de tekst KRIJN DIRKSE VORMMAKER in hoofdletters aangebracht op de pijpekop, rondom de bovenrand van de tulband. De tekst was in reliëftechniek in de mal gegraveerd.

De hoogte van de pijp uit omstreeks 1700, en gevonden in een bouwput aan de Weteringschans te Amsterdam, bedraagt 37 mm, inclusief de sik. Als merk staat op de steel "de boom" (2). Een andere reliëfpijp met het merk "de boom", afgebeeld in het boek van Niels Augustin (3), heeft als tekst het jaartal 1703. Op de pijp van afb.1a,b zijn nog restanten van de oorspronkelijke beschildering zichtbaar, de lippen vertonen sporen van rode kleurstof.

Netjes, direkt boven de getremde onderzijde, werd het merk op de steel geplaatst. De lengteas van het dunne steelgedeelte sluit niet exact aan bij die van het dikke gedeelte. Op de overgang van het dunne naar het dikke gedeelte is een bandstempel van 2,5 cm lengte aangebracht. Het dunne gedeelte is met een agaaststeen gepolijst tot aan de bandstempel.

De pijpekop van afb.2. is van hetzelfde type en even hoog. Er staat geen tekst op. Wel staan er twee sterren boven de tulband aan de steelzijde en zes sterren rondom op het dikke steelgedeelte.

Het bandstempel op de steel bevat een gaatjespatroon. Het merk "de gekroonde IB" is op ca. 1 cm achter de sik, precies aan de onderzijde van de steel op de vormnaad, geplaatst.

Deze kop werd in de buurt van Gouda gevonden. Beide afgebeelde exemplaren zijn van Goudse origine.

BRONNEN.

F.H.W.Friederich, Pijpelogie. A.W.N.-monografie no.2, 1975. blz. 123, afb.no.1.

D.H.Duco, Merken van Goudse pijpenmakers 1660-1940. De Tijdstroom, 1982. Blz. 49, afb. 18a.

N.Augustin, Het Europese pijpen-prentenboek. Deel 1, 1980. Blz. 31, afb. 12d.

